

A 3.3. Platforma educationala online pentru sprijin profesional.
Identificare resurse educaționale pentru susținerea educației incluzive de calitate

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

a. Varsta optima pentru inceperea scolii

Perioada scolara mica (6 – 12 ani), de la intrarea copilului in scoala si pana la terminarea ciclului elementar, este apreciata de unii psihologica fiind etapa finala a copilariei.

Problemele acestei etape sunt legate de ***adaptarea scolara si de invatare.***

In perioada scolara mica **invatarea** devine tipul fundamental de activitate a copilului. Aceasta inseamna ca activitatea scolara va solicita intens intelectul, avand loc un process gradat de achizitii de cunostinte si abilitati.

In consecinta, la nivel cognitiv se vor organiza si dezvolta noi strategii de invatare, se vor forma deprinderi noi precum **scrisul, cititul si calculul.**

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- Chiar dacă au fost pregătiți prin frecventarea grădiniței, primii patru ani de școală modifică regimul, tensiunea și planul evenimentelor dominante în viața copilului.
- După unii autori, începerea școlarității devine un **“al doilea întarcat afectiv”**:
- copilul trebuie să fie capabil să se concentreze cel puțin jumătate de oră la același subiect;
- orarul este mai riguros,
- disciplina este mai strictă.
- Procesul de adaptare se intensifică și solicită centrarea atenției pe un alt adult, universul lui relational nu se mai limitează doar la părinți. Acest **adult (învățătorul / învățătoarea)** începe să joace un rol de prim ordin în viața copilului.
- Pentru copil, el este reprezentantul marii societăți și, în același timp veghează la exercitarea regulilor societății și școlii; el este și cel care antrenează energia psihică, modelează activitatea intelectuală a copilului, organizează viața școlară și impune modele de a gândi și acționa.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- **Varsta de intrare in gradinita (3 – 4 ani), la scoala (6 – 7 ani) si liceu (14 ani) nu sunt fixate in mod arbitrar, ci corespund nivelurilor de maturizare psihologica a copilului.**
- Activitatea scolara reprezinta una din situatiile in care este testat nivelul de dezvoltare al copilului, atat din punct de vedere cognitiv (se constata esecuri scolare chiar si in cazul unei inteligente normale), cat si rational si afectiv, punand in evidenta probleme psihologice nesesizate pana atunci.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- In intervalul de **varsta cuprins intre 6 – 7 ani** se produce un **salt calitativ in dezvoltarea psihologica a copilului**, dezvoltare intensa care este facilitata si de educatia primita pana in acest moment atat in familie cat si la gradinita.
- Copilul proaspat intrat in scoala are in fata cel putin **doua sarcini esentiale**:
  - - **sa stea cuminte in clasa, in banca,**
  - - **sa dobandeasca de acum inainte cunostinte formale.**

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- *b. Succesul, insuccesul si abandonul scolar:*
- Inca de pe vremea pedagogului J.J. Rousseau se punea problema unor carente educative. Se vorbea despre ignorarea aspiratiilor, intereselor si posibilitatilor copilului.
- Succesul scolar se refera la formarea in acord cu cerintele programelor scolare, la elevi, a cunostintelor, priceperilor, capacitatilor, abilitatilor, deprinderilor, atitudinilor, trasaturilor de vointa si de caracter necesare integrarii socio-profesionale.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- Cauzele esecului scolar pot fi de ordin fizio-psihologic, socio-familial si pedagogic.
- **Cauzele de ordin fizio-psihologic** se refera la tulburari somatice, endocrine, legate de pubertate, inteligenta scolară sub limita, instabilitate neuromotorie, etc.
-
- **Cauzele de ordin social-familial** se refera la familii monoparentale, neintelegeri si violenta intre parinti, nivelul cultural scazut al familiei, nivelul igienico-sanitar, situatii familiale exceptionale, etc. Lipsa mijloacelor culturale din mediul familial si social provoaca intarzieri ale dezvoltarii intelectuale a copilului mai ales in plan verbal si cognitiv. Conform teoriei „codurilor lingvistice” a lui Berstein limbajul folosit in familie este factorul ce duce la diferentierea performantelor scolare ale elevilor.
-

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- *Cauzele de ordin pedagogic* se refera la evaluari injuste, autoritate sau democratie excesiva, cooperare precara cu familia elevului, pregatirea superficiala a lectiilor, etc.
- De regula, la originea unui **insucces scolar** se afla mai multe cauze desi nu toate au aceeasi pondere si importanta. Unele cauze sunt predominante, altele pot fi secundare.
- **Insuccesul repetat** este insotit de frustrare si se inscrie intr-o spirala regresiva. Daca elevul nu reuseste sa raspunda cerintelor in mod repetat renunta la a mai depune efort, se resemneaza. Dar pe termen lung efectele esecului scolar se regasesc in esecul social.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- In ceea ce priveste **abandonul scolar**, ca rezultat al esecului scolar repetat datele publicate de Institutul National de Statistica indica faptul ca la nivelul sistemului de invatamant, se mentine la o valoare relativ constanta, insa cu unele scaderi sau cresteri, pe nivele de invatamant.
- In invatamantul liceal, abandonul a inregistrat o scadere, de la 3,5% la 2,4%.
- In schimb, la **nivelul invatamantului primar si gimnazial, acesta a fost in crestere, de la 0,6% la 1,5%**. Ponderea mai mare a abandonului in ciclurile primar si gimnazial a fost consemnata in mediul rural (1,7%, fata de 1,3% in mediul urban).
- Printre motivele abandonului in mediul rural, pe primul loc pare sa se situeze **saracia**, care-i determina pe multi parinti sa nu-si mai poata intretine copiii la scoala.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- Pentru optimizarea actului didactic, in contextul caruia sa se previna ori sa se elimine esecul scolar, factorul educativi, mai ales profesorul trebuie sa dovedeasca si sa respecte cateva conditii specifice si anume:
  - - manifestarea unei conceptii optimiste fata de educatie,
  - - dragoste si daruire fata de elevi,
  - - maiestrie pedagogica,
  - - tact pedagogic,
  - - constientizarea elevului asupra posibilitatile sale reale.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- *c. Probleme frecvente aparute la varsta scolara mica:*
- ***ADHD*** este prescurtarea pentru afectiunea ***Deficit de Atentie / Tulburare Hiperkinetica*** si semnifica o tulburare comportamentala frecvent intalnita la copii si adolescenti, considerata de multe ori ca o manifestare a carentelor educative, a rasfatului sau ca reactie la modificarile aparute in viata copilului.
- Cauza precisa a ADHD ramane nedeterminata.
- Specialistii estimeaza ca ADHD afecteaza 3-5% din copiii de varsta scolara, baietii fiind mai susceptibili a suferi de ADHD decat fetele. ADHD se manifesta **printr-un comportament hiperactiv si impulsiv al copilului, care este permanent in miscare, agitat si neatent.**
- Acest comportament, tolerat initial datorita inteligentei si dragalaseniei acestor copii, poate degenera in timp din cauza neatentiei si nerabdarii.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- Pentru a indeplini criteriile standard de diagnostic, unele dintre simptomele ADHD trebuie sa apara inainte de **varsta de 7 ani si sa persiste cel putin 6 luni** la un nivel neobisnuit pentru varsta copilului. Majoritatea problemelor comportamentale ale copiilor si adolescentilor cu aceasta tulburare sunt legate de impulsivitate si distractibilitate.
- Ei sunt „neobositi” – **insa reusesc sa ii oboseasca pe cei din jurul lor**, nu pot sta intr-un loc nici chiar pentru o perioada scurta de timp.
- Unii vorbesc mult si au dificultati in amanarea recompensei (de exemplu, daca vor sa fie dusi in parc, acest lucru trebuie sa se intample acum, nu maine sau peste o saptamana).

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- **Copiii cu ADHD** au dificultati in a-si face prieteni si a respecta regulile sociale.
- Nu respecta limitele impuse de ceilalti si tind sa ignore cererile care le sunt adresate. De obicei trebuie sa li se repete de zeci de ori ce trebuie sa faca si in final tot nu fac acel lucru.
- De asemenea, le este greu sa respecte sentimentele, drepturile si proprietatea / obiectele care apartin celorlalti.
- Sunt deseori agresivi, dominanti – ceea ce ii face sa fie neagreati de catre ceilalti copii.
- Ei nu respecta regulile jocurilor si au dificultati in a-si astepta randul la joc – nu sunt preferati ca parteneri de joaca.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- Copiii cu ADHD sunt la fel de inteligenti si capabili ca ceilalti copii dar nu stiu cum sa isi utilizeze resursele de care dispun.
- Astfel se **concentreaza mai greu** si **uita repede** ceea ce li se spune (au un deficit al memoriei de scurta durata). Deseori, aceste dificultati sunt insotite de tulburari de invatare sau de vorbire. In ceea ce priveste **emotiile**, acestea sunt **extrem de fluctuante** – trecand rapid de la o stare de tristete la una de exaltare si invers.
- Pot fi prietenosi, iar in urmatorul moment sa devina ostili. Au o toleranta redusa la frustrare si pot avea „crize de nervi”.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- *Probleme comportamentale la copii*
- *Absenta:* este un comportament evitativ, defensiv care apare in orice situatii concrete: lucrari de control, conflicte cu profesorii sau colegii. Cauzele acestui comportament variaza in functie de varsta. La cei mici apare "fobia de scoala", care consta in faptul ca micutul refuza sa mearga la scoala.
- Copilul este nelinistit si suparat in momentul in care trebuie sa plece si adesea se plange de greturi sau invoca alte dureri (de cap, de burtica etc.). Poate ajuge uneori chiar pana in fata cladirii, dar nu reuseste sa intre. Cand nu este in preajma scolii promite ca se intoarce si va reusi sa ramana. Aceasta fobie este legata de trairea unei experiente traumatizante.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- Statistic, fobia scolara este mai frecventa la copiii singuri la parinti, cu o varsta cuprinsa intre cinci si treisprezece ani. Este legata de mai multi factori: anxietatea de despartire, o depresie in legatura cu scoala (de exemplu: un elev stralucit dupa ce a suferit o boala si a fost nevoit sa lipseasca o perioada de la scoala, nu suporta o asemenea "injosire" ca nu mai este la zi cu clasa), o perturbare a personalitatii sau atitudine nepotrivita si inconstienta a unor parintii care incearca sa-si tina copilul acasa pentru a-i ajuta la diverse activitati.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- *Furturi mai mici:* sunt cauzate de lipsa de atentie din partea parintilor, precum si de lipsa acceptarii individuale a copilului.
- *Vandalismul:* este o manifestare agresiva specifica fata de obiecte si proprietati. Persoana care manifesta comportament vandal prezinta un autocontrol scazut, lipsa stimei de sine, toleranta scazuta la frustrare. Cauzele acestui comportament pot fi:
  - -revolta fata de sistemul scolar sau faptul ca acel copil nu se simte bine in scoala respectiva.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- **Agresivitatea:** cu cele trei forme ale sale – verbala, corporala, pasiva – poate avea următoarele **cauze:**
- manifestarea emoțiilor negative, descarcarea tensiunii, necesitatea de a-i domina pe alții, comportamente agresive învățate în cadrul familiei, televiziune, prietenii, presiunea grupului, lipsa atenției și a respectului, stima de sine scăzută, abuz fizic sau emoțional în copilărie.

ADAPTAREA COPILULUI LA MEDIUL SCOLAR

- Gaisteanu Mihaela, *Psihologia copilului*, www.psihologiacopilului.ro;
- Marhan Ana Maria, *Psihologia varstelor – copilăria*, amarhan.edublogs.org;